

24 במרץ 2020

לכבוד מר אופיר אקוניס
לכבוד מר אריה מכלוף דרעי
שר העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים
שר הפנים

שלום רב,

הנדון: הסדר חירום לתשלום דמי אבטלה לעובדים המצויים בהליכי הסדרת מעמד בישראל

הרינו לפנות אליכם בבקשה לקדם בחיפזות הסדר חירום על מנת להבטיח זכאות לדמי אבטלה לאלה השוהים בישראל כדין, ברישיון ישיבה או בהיתר, מכוח הליכי הסדרת מעמד, וזאת בשל התפרצות מגפת הקורונה. המדובר במי שמרכז חייהם בישראל, וקיבלו את מעמדם מטעמים של זכויות אדם, כמו הזכות לחיי משפחה, או מטעמים הומניטאריים. הם שוהים ועובדים בישראל כדין תקופות ממושכות, ומפרישים תשלומים לביטוח לאומי משכרם. גם בהם יש רבים שמטה לחמם נשבר בימים אלה, ויש להבטיח שיהיו זכאים לקיים את עצמם ואת בני משפחותיהם בכבוד.

להלן הדברים בפירוט.

סעיף 158(1) לחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה-1995 (להלן: **חוק הביטוח הלאומי** או **החוק**) מגדיר מבטוח לעניין אבטלה כ"תושב ישראל או תושב ארעי". סעיף 2א לאותו חוק מחריג מגדר הגדרת תושב מי שניתן לו רישיון לישיבת ביקור ממשרד הפנים או היתר מאת המפקד הצבאי. הזכאות לדמי אבטלה היא לאזרח או לתושב קבע, המתגוררים בישראל, וכן לתושב ארעי בחלוף 183 ימים מעת קבלת רישיון לישיבת ארעי.

כתוצאה מכך, ברגיל מי ששוהים בישראל כדין במסגרת הליכי הסדרת מעמד, ומחזיקים ברישיון ישיבה ועבודה או בהיתר, אינם זכאים לדמי אבטלה כל עוד לא ניתן להם, לפחות, רישיון ישיבה ארעי וחלפה חצי שנה מקבלתו.

המדובר, על פי רוב, במי שחיים ועובדים בישראל משך שנים, ובמיוחד בבני משפחה של אזרחים ושל תושבים ישראלים. כך, למשל, נהלי רשות האוכלוסין וההגירה קובעים, כי במסגרת הליך הסדרת המעמד לבני זוג של אזרחים ישראלים, בן הזוג זכאי לתושבות ארעית רק לאחר שלוש שנים שהוא מחזיק ברישיון לישיבת ביקור. בני זוג פלסטינים של אזרחים ותושבים "מוקפאים" עם היתרים מתחדשים ללא הגבלה, ואינם יכולים לשדרג את מעמדם לתושבות ארעית בשל הוראות חוק האזרחות והכניסה לישראל (הוראת שעה), התשס"ג-2003. מי שמקבלים רישיון לישיבת ביקור או היתר מטעמים הומניטאריים – למשל, הורים לילדים ישראלים, נשים מוכות שנפרדו מעל בני

זוגן הישראליים, בני זוג שהתאלמנו ועוד – יכולים גם הם להחזיק במעמד זה למשך שנים עד שתינתן להם תושבות ארעית, אם בכלל. כך גם מחוסרי אזרחות, קורבנות סחר בבני אדם, פליטים שזה לא כבר הוכרו ועוד. כל אלה ואחרים מקבלים רישיונות ישיבה מאת רשות האוכלוסין וההגירה, או היתרים על ידי מינהלת התיאום והקישור (מת"ק) על פי אישור רשות האוכלוסין וההגירה. הם מתגוררים בישראל כדין ועובדים בה כדין תקופות ממושכות, לעתים משך שנים. הם מפרישים משכרם תשלומים לביטוח הלאומי.

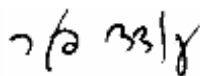
מצבן של אוכלוסיות אלה, השוהות ועובדות בישראל כדין, פגיע במיוחד. גם בשגרה הן מתפרנסות בדוחק, בדרך כלל בעבודות כפיים ובשכר נמוך, והן אף אינן זכאיות לביטוח בריאות ממלכתי, לשירותים סוציאליים, לסיוע בדיור, לסיוע משפטי ועוד. במשבר הקשה הפוקד אותנו הן חשופות במיוחד להידרדרות כלכלית עד קושי הישרדותי.

משום כך, יש להסדיר בדחיפות את זכאותן של אוכלוסיות אלה לפחות לדמי אבטלה, שיאפשרו קיום מינימאלי בכבוד. יש לעשות זאת לגבי עובדים שמחזיקים ברישיונות לישיבת ביקור, עובדים שמחזיקים בהיתרים ועובדים שקיבלו בתקופה האחרונה רישיונות לישיבת ארעי, גם אם טרם חלפה חצי שנה. כולם עבדו וכולם הפרישו במשך השנים תשלומים לביטוח הלאומי, ואין הצדקה בנסיבות אלה בתקופת אכשרה נוספת.

באפשרות הממשלה לקדם בדחיפות הוראת שעה לתיקון סעיף 2א לחוק הביטוח הלאומי ולהכללת מי שמחזיקים ברישיונות ישיבה ובהיתרים כתושבים לעניין ביטוח אבטלה. לחלופין, באפשרותה לקבוע הסדר לשעה להחלת חוק הביטוח הלאומי על עובדים אלה לפי סעיף 378(ב)1 לחוק, המתיר החלת זכויות לפי החוק על מי שאינו תושב.

נודה על תשובתכם הדחופה.

בכבוד רב,

עודד פלר, עו"ד

העתקים :

מר מאיר שפיגלר, מנכ"ל המוסד לביטוח לאומי

עו"ד רינת וייגלר, יועמ"ש משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים

עו"ד דניאל סלומון, יועמ"ש רשות האוכלוסין וההגירה

עו"ד דינה דומיניץ, מנהלת היחידה למאבק בסחר בבני אדם, משרד המשפטים